

Bài 27 : LỚP VỎ SINH VẬT. CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ PHÂN BỐ THỰC, ĐỘNG VẬT TRÊN TRÁI ĐẤT

Các sinh vật sinh sống khắp nơi trên bề mặt Trái Đất. Chúng phân bố thành các miền thực, động vật khác nhau, tùy thuộc vào các điều kiện của môi trường. Trong sự phân bố đó, con người là nhân tố có tác động quan trọng nhất.

1. LỚP VỎ SINH VẬT

Những sinh vật đơn giản nhất bắt đầu xuất hiện trong các đại dương trên bề mặt Trái Đất vào khoảng 3000 triệu năm trước đây. Sau đó trong quá trình tiến hoá, chúng sinh sôi nảy nở rất nhanh và lan tràn khắp mọi nơi. Hiện nay, sinh vật không những có trên bề mặt lớp đất, đá mà còn có mặt cả ở dưới đáy các vực thẳm sâu nhất của đại dương cũng như ở trên cao của lớp không khí. Trong lớp vỏ Trái Đất, những mẫu lấy ở độ sâu 4.500 m, vẫn có các vi khuẩn sinh sống.

Như vậy là sinh vật đã xâm nhập vào các lớp nước, không khí và đất đá, tạo thành một lớp vỏ mới liên tục bao quanh Trái Đất. Đó là lớp vỏ sinh vật hay sinh vật quyển.

2. CÁC NHÂN TỐ TỰ NHIÊN CÓ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ PHÂN BỐ THỰC, ĐỘNG VẬT

a) *Đối với thực vật* : Khí hậu là yếu tố tự nhiên có ảnh hưởng rõ rệt đến sự phân bố thực vật.

Tuỳ theo đặc điểm khí hậu ở mỗi nơi, mà có các loài thực vật khác nhau. Mức độ phong phú hay nghèo nàn của thực vật ở một nơi, cũng chủ yếu do khí hậu của nơi đó quyết định.

Ví dụ : Khu vực Xích đạo quanh năm có khí hậu nóng, ẩm, nên thuận lợi cho sự phát triển của rừng rậm với nhiều loài

Hình 67. Rừng mưa nhiệt đới

cây chen chúc, mọc thành nhiều tầng. Ngược lại, những miền gần cực có khí hậu giá lạnh gần như quanh năm nên thực vật phát triển rất khó khăn. Chỉ có các loài rêu, địa y và một số cây bụi thấp, nhỏ là sinh trưởng được trong mùa hạ.

- *Hãy quan sát các hình 67, 68 và cho biết sự phát triển của thực vật ở hai nơi này khác nhau như thế nào? Tại sao như vậy?*

Hình 68. Hoang mạc nhiệt đới

Ngoài khí hậu thì địa hình, đặc điểm của đất... cũng có ảnh hưởng tới sự phân bố thực vật. Ví dụ : Thực vật ở chân núi và thực vật ở sườn núi cao rất khác nhau. Ở chân núi là rừng lá rộng, nhưng ở trên sườn núi cao, lại có rừng lá kim... Đất cũng vậy, các loại đất đều có các chất dinh dưỡng cũng như độ ẩm khác nhau, vì vậy các loại thực vật mọc trên đó cũng khác nhau.

b) Đối với động vật : Động vật chịu ảnh hưởng của khí hậu ít hơn thực vật, vì động vật có thể di chuyển từ nơi này đến nơi khác.

- *Hãy quan sát các hình 69, 70 và cho biết tên các loài động vật trong mỗi miền. Vì sao các loài động vật giữa hai miền lại có sự khác nhau?*

Hình 69. Đài nguyên

Hình 70. Đới có nhiệt đới

Một số loài động vật còn thích nghi với khí hậu bằng cách ngủ đông hoặc di cư theo mùa.

- *Hãy kể tên một số động vật ngủ đông và di cư theo mùa mà em biết.*

c) *Mối quan hệ giữa thực vật và động vật* : Động vật và thực vật có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, bởi có thực vật mới có động vật ăn cỏ, có động vật ăn cỏ mới có động vật ăn thịt. Vì vậy, các loài động vật ăn cỏ và ăn thịt cùng sống với nhau trong một môi trường thực vật nhất định và sự phân bố thực vật có ảnh hưởng đến sự phân bố các loài động vật.

- *Hãy nêu một số ví dụ cụ thể về mối quan hệ giữa thực vật và các loài động vật.*

3. ẢNH HƯỞNG CỦA CON NGƯỜI ĐỐI VỚI SỰ PHÂN BỐ THỰC, ĐỘNG VẬT TRÊN TRÁI ĐẤT

Con người có ảnh hưởng rất lớn đến sự phân bố thực, động vật trên Trái Đất. Con người mang những giống cây trồng, vật nuôi từ nơi này đến nơi khác, mở rộng sự phân bố của chúng. Ví dụ : người Âu đã đem cừu từ châu Âu sang nuôi ở lục địa Ô-xtrây-li-a vào thế kỉ XVIII hoặc đem cao su từ Bra-xin sang trồng ở Đông Nam Á...

Con người còn thu hẹp nơi sinh sống của nhiều loài động, thực vật. Việc khai thác rừng bừa bãi đã làm cho nhiều loài động vật mất nơi cư trú, phải di chuyển đi nơi khác. Đã đến lúc cần có những biện pháp bảo vệ những vùng sinh sống của các loài động, thực vật trên Trái Đất.

- *Tại sao khi môi trường rừng bị phá hoại thì các động vật quý hiếm, hoang dã trong rừng cũng bị diệt vong ?*

Các sinh vật sống trên bề mặt Trái Đất tạo thành lớp vỏ sinh vật. Sinh vật có mặt cả trong các lớp đất đá, khí quyển và thủy quyển.

Các nhân tố tự nhiên, đặc biệt là khí hậu có ảnh hưởng lớn đến sự phân bố động, thực vật trên Trái Đất.

Con người cũng có ảnh hưởng tích cực và tiêu cực đến sự phân bố đó.

Hiện nay, đã đến lúc cần có những biện pháp tích cực để bảo vệ những vùng sinh sống của các loài động thực vật trên Trái Đất.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Hãy nêu ảnh hưởng của khí hậu đến sự phân bố thực, động vật trên Trái Đất.
2. Tại sao lại nói rằng sự phân bố các loài thực vật có ảnh hưởng đến sự phân bố các loài động vật ?
3. Con người có ảnh hưởng đến sự phân bố thực, động vật trên Trái Đất như thế nào ?